

ANTON FABIAN – JÚLIUS CHALUPA

ŠTUDŇA A PAVUČINA

I.

Úvahy inšpirované evanjeliom

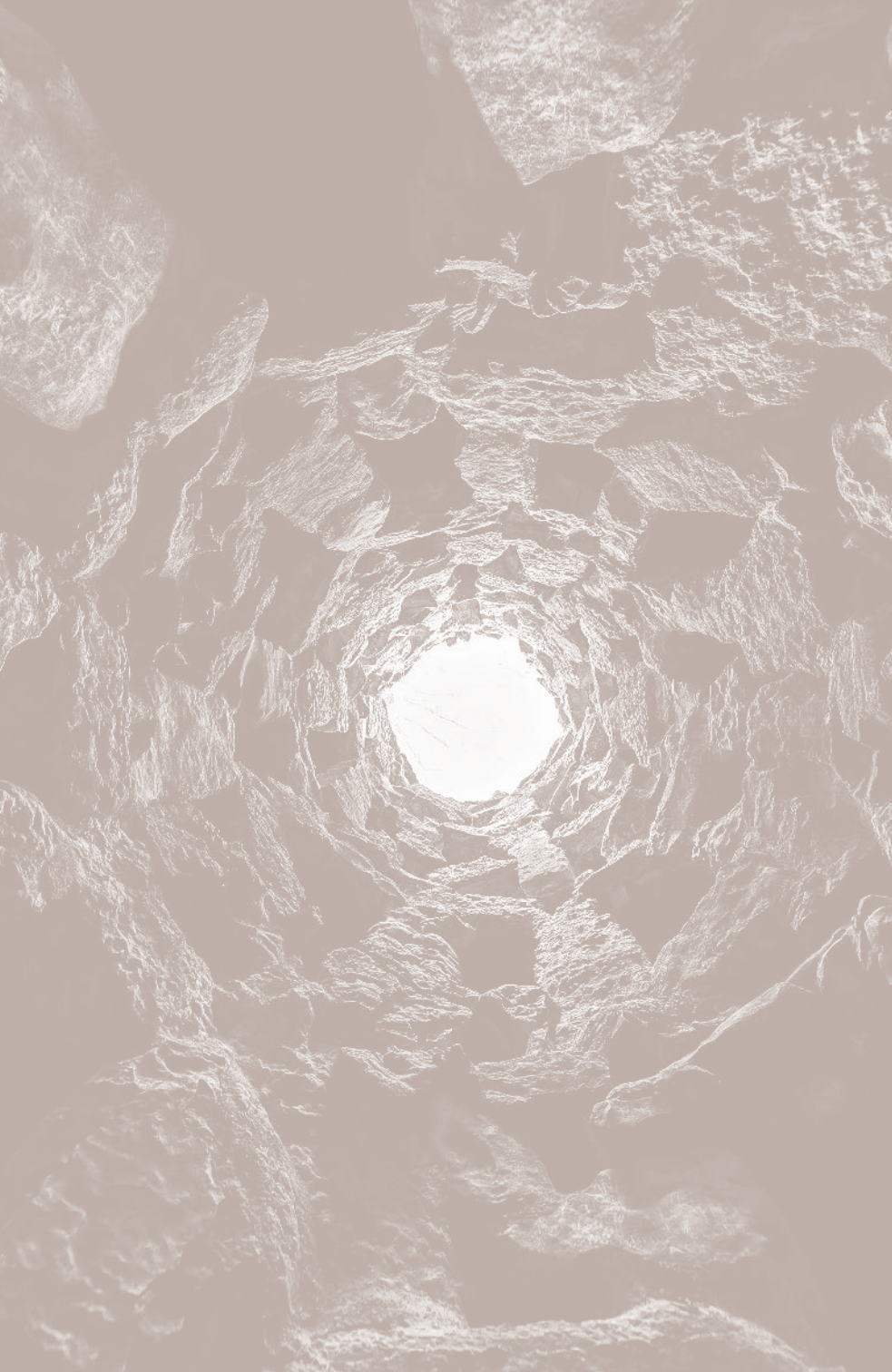

Anton Fabian – Július Chalupa

STUDŇA A PAVUČINA

I.

Úvahy inšpirované evanjeliom

Anton Fabian – Július Chalupa

STUDŇA A PAVUČINA

Úvahy inšpirované evanjeliom

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA

TRNAVA 2016

ČÍTANIE
S PRIDANOU
HODNOTOU

© Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.
Trnava 2016

ISBN 978-80-8161-215-2

*Nikto z ľudí nie je bez talentu dobrého srdca.
Boh ho zakódoval do bytia každého človeka.
Každý má možnosť rozvíjať sa a slobodne sa rozhodnúť,
ktorým smerom pôjde. Ide však o oblasť, v ktorej sme, žiaľ,
často aj slabí, preto je odôvodnené zaujať postoj prosby o silu,
aby Pán bol s nami a vnútorne nás formoval.*

ÚVOD

Už vyše štyridsať rokov sa v rámci evanjelizácie a pastoračie venujem homiletickému žánru teoreticky aj prakticky – prípravou každonedeľnej homílie ako liturgického aktu. V rokoch 1975 – 1990 som to robil spolu s priateľom Júliusom Chalupom, kňazom Spišskej diecézy, ktorý zomrel mladý, 41-ročný na Orave v Tvrdošíne v roku 1991. Na prípravu nedeľných homílií nám slúžili stretnutia, štúdium aj polhodinové telefonáty v soboty večer. Snažili sme sa dívať na svet homiletickými očami a z postrehov zo života i rozprávani ľudí vznikali homiletické nápady.

Po smrti Júliusa Chalupu som zdedil archív jeho kazateľských nahrávok, ktoré neboli ďalej spracované. Neskôr som si uvedomil hodnotu skladovaného materiálu a využil som, čo bolo vhodné, nadčasové, použiteľné aj pre našu dobu. Z autorského hľadiska asi päťdesiat percent obsahu tejto knihy tvorí prepis a redakčná úprava zvukových záznamov Júliusa Chalupu. Z poznámok pod čiarou sa dá identifikovať autorstvo.

Názov *Studňa a pavučina* je spomienkou na faru v Hýľlove pri Košiciach (1980 – 1990). Odoberal som humoristicko-satirický časopis *Dikobraz*. Raz som Julovi ukázal obrázok: v dolnom rohu bola nakreslená studnička a pod ňou text: „Čaká na smädného.“ V hornom rohu pavučina: „Čaká na korisť.“ Darovanie a korisťníctvo – a mali sme tému homílie na najbližší sviatok.

Celý život sa pohybujeme v oblúku medzi získavaním a darovaním, kapitálom a charitou, vlastníctvom a službou, prítomnosťou a pomínutelnosťou, hĺbkou a plytkosťou, láskou a sebecktom. Ježišov štýl života je inšpirujúci v tom, že nám pomáha dospievať k osobnej zrelosti. Všetky úvahy

tejto knihy sledujú tento cieľ: pomôcť čitateľovi objaviť, že viera je osobný vzťah s Bohom, je to studňa pre život. Z viery vyplýva aplikácia lásky k blížnemu, čo je v ostrom protiklade s pavučinou osobného koristníctva.

Anton Fabian
Košice máj 2016

NOVÉ PRIKÁZANIE VĀM DĀVAM,
ABY STE SA NAVZĀJOM MILOVALI

1

KEŽ DIKTUJE LÁSKA

1.1 BOHU DIKTUJE LÁSKA

Lk 2, 1 – 14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ

Narodenie Pána (omša v noci): Diktát života

Týždeň pred Vianocami povedala učiteľka žiakovi: „Aby si mal čo zavesiť na vianočný stromček, z písomky dostávaš guľu!“ Je to ironické, ale výstižné vyjadrenie. Guľa na stromčeku je známkou radosti, guľa z diktátu je bolesťou. Guľa na stromčeku je krehká, guľa z písomky tvrdá. Guľa na stromčeku je ozdobou, guľa v škole hanbou. Oči nám žiaria, keď vidíme gule na stromčeku, máme ich sklopené nad zlou známkou.

Pri oslave Ježišovho narodenia vešiame gule na stromček. Ale zároveň si uvedomujeme, že Ježiš prišiel na svet preto, aby nás oslobodil od gulí, ktoré dostávame z diktátu života. Tvrdým diktátom života je choroba, nezamestnanosť, rozvod a veľakrát aj ľudské sebecko, pýcha, lakomosť, hnev a všetky ostatné nečnosti. Človek si musí priznať: Bože, zase som dostal päťorku zo života! Ježiš prichádza práve preto, aby nám pomohol premeniť túto situáciu.

Na rozdiel od diktátu života sú Vianoce Božím diktátom, diktátom lásky. Bola to láska, ktorá diktovala Bohu, aby urobil krok v ústrety človeku. Sila tejto lásky bola taká veľká, že jej neprekážala nevšímavosť Betlehemčanov. Neprivítali Jozefa a Máriu, lebo mali prácu, museli zarábať peniaze. Ráno otvárali obchody, ako každý iný deň. Cestovali, ale nevšimli si, že v maštali za ich mestom sa stalo niečo zvláštne. Úrady neevidovali zvláštnu udalosť: ani štátny, kráľovský úrad Herodesov nič o tom nevedel, ani rímsky vojenský úrad Pilátov, ani náboženský úrad veľkňazov nemal žiadne informácie. Všetci žili pod diktátom vlastných záujmov.

Božia láska je však trpezlivá. Keď anjel zvestoval Márii, že bude mať syna, okrem iného povedal: „Jeho kráľovstvu nebude konca“ (*Lk 1, 33*). Teda bude to Nieкто! Veľké dôležité úrady – štátne, náboženské, vojenské – dávno pominuli, skončili. Ale Ježišovo kráľovstvo sa pomaly presadzuje vo svete.

Láska diktovala Bohu, aby bol pokorný. O Ježišovom narodení sa nepísalo v novinách, neboli do toho zapojené médiá, iba traja pozorovatelia hviezd sa rozhodli k nemu ísť. Boh sa rozhodol vybrať si ticho, nie hlučný spôsob informovanosti. Diktát pokornej lásky vidieť z toho, že maštal smrdela od moču oviec, od pachu z trusu a pod povalou určite bola pavučina a po zemi behali myši. Takto sa Boh rozhodol stať človekom a vyčistiť ľudskú maštal.

Na vianočných udalostiach najlepšie vidno, komu diktuje láska a komu pýcha. Pastieri mali strážiť ovce pred pytlíkmi a vlkami. Ožiarilo ich svetlo a anjel ich poslal do Betlehema (porov. *Lk 2, 8 - 14*). Oni, ktorí boli považovaní za najmenej vzdelaných – žiadni doktori ani profesori –, sa prví klaňali Mesiášovi. Tí však, ktorí rozumeli zákonu aj proroctvám, zákonníci, znalci, farizeji, boli zaneprázdnení. Žili pod diktátom vlastnej dôležitosti.

Keby sme mali hodnotiť Božie konanie známkami, ktoré sa používajú v škole, ako by sme ohodnotili jeho zámer narodiť sa v Betleheme a v maštali? Dostal by od nás Boh jednotku za také plánovanie a rozhodovanie? Povedali by sme mu: je to nevedecké, nesprávne manažované, určite neefektívne. Našťastie, on koná v logike lásky a vie urobiť niečo, čo sa poučkám vymyká. Vo svojej prozreteľnosti dovidí ďalej, než vidíme my.

Vianoce sú krásne sviatky, lebo upriamujú našu pozornosť na svet diktovaný láskou, svet Boží. Veľa sa nám treba od neho učiť, aby aj v našich prejavoch a postojoch bolo

cítiť, že nám diktuje láska, a nie vlastná zloba. Vždy, keď sme milosrdní, tolerantní, žičliví voči druhým ľuďom, dovoľujeme láske, aby diktovala našim dňom.

Nikdy sa nám nepodarí, aby Boh písal diktát podľa nás. Božie rozhodovanie nikdy nebude ovplyvňovať egoizmus. V Dieťati narodenom v Betleheme Boh raz navždy potvrdil, že v jeho svete diktuje iba láska. Ak mu dovolíme, môže sa novým spôsobom narodiť aj v nás.

Søren Kierkegaard (1813 – 1855), dánsky filozof a teológ, vymyslel príbeh, v ktorom sa snažil o vyjadrenie podstaty Vianoc. Mladý kráľ sa zaľúbil do dievčaťa z chudobných pomerov, ktoré bývalo v chatrči a žilo z práce na poli.

„Ako jej môžem ukázať svoju lásku, aby som si ju získal?“ pýtal sa kráľ sám seba.

Radca mu odporúčal: „Prikáž jej, nech sa stane tvojou manželkou. Si predsa kráľ, máš moc, musí poslúchnuť.“ Ale mladý kráľ nechcel vynútenú oddanosť, túžil po dôvere a láske. Dvere srdca nemôže otvoriť ani všetka moc sveta.

Druhý radca odporúčal napísať dievčine ľubostný list, v ktorom ju ubezpečí o tom, čo k nej cíti a ako je unesený jej krásou. Ale ani listom nemusí byť dievča oslovené.

Tretí radca povedal: „Obleč ju do purpuru a hodvábu, bude sa v ňom rozplývať.“ Kráľ zapochyboval: „Ale ako potom budem vedieť, či ma skutočne miluje? Či ma miluje pre mňa samého, alebo len pre majetok a bohatstvo?“

A tak sa kráľ rozhodol pre cestu, ktorú pred ním nevyskúšal žiadny iný kráľ. Zostúpil z trónu, zložil korunu, vyzliekol kráľovský plášť a stal sa obyčajným roľníkom. Neuspokojil sa iba s vonkajšou podobou chudobného človeka, ale žil v chatrči v lese. Z lásky sa stal jednoduchým roľníkom. Z lásky všetko stavil na jednu kartu, riskoval dokonca aj to, že ho odmietnu. A oplátilo sa mu.

Príbeh potvrdzuje skutočnosť, čo sa deje, keď diktuje láska. Pri jasličkách prosme, aby ona diktovala aj smerovanie našich dní a skutkov.

1.2 VERNÁ LÁSKA

Mt 2, 13 – 23 Vezmi dieťa i jeho matku a ujdí do Egypta

*Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa A:
Rozhodnutie a záväzok zodpovednosti*

Drevorubačovi, pracujúcemu na pobreží, spadla sekera do vody. Začal lamentovať: „Pane, Bože, z čoho ja budem žiť?“ Boh sa pred neho postavil: „Pomôžem ti.“ Skočil do vody a vybral zlatú sekera. „Je toto tvoja sekera?“ Drevorubač pokýval hlavou: „Nie.“ Pán Boh sa ponoril a vytiahol striebornú sekera: „Je táto tvoja?“ On hovorí, že nie. Tretíkrát sa ponoril, vytiahol železnú sekera a pýta sa: „Je to tvoja sekera?“ Drevorubač prikývol: „Áno, to je moja sekera!“ Pán Boh mu nato hovorí: „Zato, že si statočný a pravdovravný, budú všetky tri tvoje.“

Asi o mesiac sa tade drevorubač prechádzal so svojou manželkou, ktorá sa pošmykla a spadla do vody. Začal volať: „Pane, Bože, čo len budem robiť? Topí sa!“ Pán Boh pribehol na pomoc. Skočil do vody a vytiahol Jennifer Lopez, krásnu, štíhlu, sporo odetú herečku. „Je to tvoja žena?“ „Áno, áno!“ zvolal drevorubač. „Klameš.“ Drevorubač si klakol: „Pane, Bože, keby som povedal nie, vytiahol by si aj druhú ženu, nejakú speváčku, a keby som aj pri tej povedal nie, ty by si vytiahol ešte aj moju ženu a uznaj, Bože, ako uživí chudobný drevorubač tri ženy?“¹

¹ Reader's Digest Výber, september 2013, s. 193.

Každý muž „naletí“ na krásu ženy a každá žena „naletí“ na krásu muža. No fínske príslovie hovorí: „Krása je potrebná na svadbu, ale láska na všedný deň.“ Štartovacím motorom vzťahu je zaľúbenie, krása, očarovanie, ale na každý deň treba obetavosť, znášateľnosť, vernosť, a to je láska.

V evanjeliu čítame, ako Jozef, Mária a malý Ježiš skúsili v Betleheme osud bezdomovcov a neskôr osud utečencov – migrantov v Egypte (porov. *Mt 2, 13 – 23*). Vo všetkých udalostiach vidieť Jozefovu vernú lásku k Bohu, Márii a celému zverenému poslaniu a Máriinu vernú lásku v starostlivosti o dieťa a o Jozefa. Keď si všimneme Ježiša z Nazareta o tridsať rokov neskôr, vidíme, že zostal verný svojmu poslaniu i v ťažkej životnej situácii, keď ho bili a pribíjali na kríž. Vždy sa zachoval ako milujúci človek. Takto celé evanjelium ukazuje, že vernosť je dôležitým pilierom lásky, respektíve láskou samou. Pretože čo iné je láska, ak nie vernosť? A čo iné je vernosť, ak nie skutočná a pravá láska?

Každý človek má v sebe vôľu, rozum a city. Skutočná láska nie sú iba city, očarovanie. Rovnako skutočná láska nie je iba rozum, vypočítavosť, kalkulácia a kladenie podmienok. Ale láska je záležitosťou vôle, konania človeka, čo chcem a čo urobím.

Skutočná láska je po prvé: rozhodnutie nebyť zameraný len na seba. Mať na zreteli dobro druhého a starať sa o jeho radosť je základom lásky. Ak je človek koncentrovaný sám na seba, na svoje ja, nepochopil podstatu života.

Po druhé je láska záväzkom zodpovednosti, ktorý sa prejavuje hlavne v povzbudení. Toho, pre koho sa rozhodneme, môžeme povzbudiť: „Neboj sa, dokážeš to; aj keď sa ti to nepodarilo, stojím pri tebe; budem ti tlieškať, aj keď všetci budú proti tebe!“ Takto pomáhame človeku rozprestrieť krídla. Mnohí sa neodhodlajú vydať na túto

cestu z obavy, že sa budú musieť vzdať svojich záujmov, koníčkov, pohodlia.

Khalil Gibran (1883 – 1931), libanonsko-americký básnik, autor knihy *Prorok*, napísal: „Lásku nemožno vnímať ako spojenie dvoch ostrovov do jednej pevniny, lebo láskyplný vzťah treba vnímať ako dva ostrovy, ktoré zostávajú oddelené, no ich brehy sú obmývané vodami spoločnej lásky.“² K tomu dodáva aj nemecký básnik Rainer Maria Rilke (1875 – 1926): „Láska spočíva v tom, že dve samoty sa navzájom ochraňujú, dotýkajú a zdravia sa.“ Vo svojej samote ostáva každý človek celý život. Nikto sa nemôže vzdať svojej identity. Ale je možné mať určité smerovanie a komunikáciu smerom k druhému tak, aby sme mali na zreteli aj jeho dobro.

Na to treba v prvom rade byť vyrovnaný sám so sebou a milovať samého seba. Človeku musí chutiť žitie v ňom samom. Kto nemá vitalitu a chuť žiť v sebe, vďačnosť a radosť zo života, kto nemiluje žitie v sebe, ako môže milovať žitie s druhým? Preto správna láska začína od seba, ale rozvíja sa k druhému, aby bola zrelou.

Výstižne sa k tomu vyjadril aj Michael Novak (nar. 1933): „To, že som ženatý a mám deti, ma veľa naučilo. Väčšina z toho, čo som sa sám o sebe dozvedel, bola nepríjemná. Lebo vidieť seba neúnavnými očami inteligentnej a úprimnej manželky bolo pre mňa ponižujúce. A usilovať sa narovinu komunikovať s deťmi, z ktorých každé má iný temperament, ma často vyvádzať z miery. Moje rodinné zväzky mi bránili využívať množstvo príležitostí. Ale napriek tomu mi je jasné, že tieto zväzky sú pre mňa oslobodením. Užitočným a prospešným spôsobom ma nútia stať sa iným človekom.“

---

² GIBRAN, K.: *Prorok*. Bratislava: Tatran, 1971.

Tento filozof, žurnalista a diplomat potvrdil skutočnosť, že nie je ľahké znášať druhého. Ale je to pre človeka oslobodzujúce a potrebné, aby sa realizoval a aby jeho život nevyšiel naprázdno. Preto pozvanie k láske a vernosti je oprávnené aj v našej dobe.

Marylane Wade Kochová si spomína: „Vedela som, že manželstvo nebude ľahké, tak som odkladala tento záväzok, až kým neprekročím tridsiatku. Niektoré kamarátky ma napomínali: Máš pevne zakorenené zvyky. Máš problém prispôbiť sa! Ako jediná dcéra v rodine som vyrastala vo vlastnej izbe, s vlastným oblečením, s vlastným mobilom, neskôr autom, vo vlastnom byte... Skrátka, všetko bolo moje.

Odzrazu sme v mojom byte boli dvaja. Nepopieram, že Róbert bol pokojamilovný, no menej posadnutý poriadkom ako ja. Ako mohlo manželstvo tak rýchlo zmeniť moje prostredie? Prečo som našla pod gaučom ponožky a v dreze špinavý riad? Pred svadbou bývali moje zrkadlá lesklé a čisté. Teraz, len niekoľko minút potom, čo upratovacia služba dokončila prácu, našla som na zrkadle šmuhy. „Róbert, musím ti niečo ukázať!“ zavolala som. Róbert pustil televízny ovládač a pomaly kráčal do kúpeľne: „Áno?“

„Vidíš toto zrkadlo?“

Odpovedal: „Áno.“

„Vidíš tie odtlačky prstov na tom zrkadle?“

Róbert pristúpil bližšie, aby preskúmal zrkadlo z niekoľkých uhlov. „Áno.“

„Vieš, čie sú tie odtlačky?“ Opäť sa naklonil, aby si prezrel šmuhy. „Tak čie odtlačky sú na tomto čistom zrkadle?“ dožadovala som sa odpovede.

A on nato: „Drahá, to sú odtlačky muža, ktorý ťa miluje.“

Na niekoľko sekúnd som onemela. Všetok hnev sa rozplynul, keď som sa dívala do jeho očí. Toto bol muž, ktorý

sa rozhodol oženit s puntičkárskou starou dievkou, ktorá vyvolávala len problémy. Bol to muž, ktorý ma miloval. Vzal uterák, aby vyčistil zrkadlo, ale rukou som ho zastavila. „Tie odtlačky prstov sú nádherné,“ poznamenala som. „Priam milujem tie odtlačky a aj muža, ktorý ich urobil.“

Áno, byť manželkou si vyžadovalo deliť sa. A bude treba aj viac upratovať. Dom nebude stále systematicky usporiadaný. Róbert nebude používať ani môj dokonale postavený stojan na kľúče pri zadných dverách. Ale tento muž ma miluje a prijíma ma takú, aká som. Práve som mala jedinečné odtlačky prstov na svojom zrkadle ako dôkaz toho, že som si vzala toho pravého a že už nebudem sama. Všetci mali pravdu. Manželstvo je kompromis, ale Róbert mi za to stojí.³

Prosme v duchu, aby evanjelium bolo pre nás povzbudením. Veta: „Vstaň, vezmi dieťa a choď“ (Mt 2, 13) znamená: Aj ty dnes vstaň zo svojho štýlu života, zober na seba Boží štýl a choď novou cestou vernej lásky. Uvidíš, že sa nepomýliš.

1.3 PRÁCA SRDCA

Mt 11, 25 – 30 Som tichý a pokorný srdcom

Najsvätejšieho Srdca Ježišovho

Kočík – najlepší dopravný prostriedok

Čo sa považuje za najúžasnejší dopravný prostriedok? Raketa, lietadlo, auto, bicykel, motorka, čln, vlak? A čo ak je to kočík? Nie preto, že má štyri kolesá alebo že je v ňom

---

³ WADE KOCH, M.: On za to stojí. In: CANFIELD, J. et alii: Pravá láska. Slepacia polievka pre dušu. Bratislava: Eastone Books, 2012, s. 190.